

Галерия
НА
ФАНТИСТИЧЪТЪ

ЕМИЛЪ ВЕРХАРНЪ

РАЗКАЗИ

ЕМИЛ ВЕРХАРН РАЗКАЗИ

Превод: Светослав Минков

chitanka.info

ДОБРА СМЪРТЪ

Тѣ умрѣха ненадейно въ единъ и сѣщи день — единия въ избата, другия на тавана на кръчмата Добра Смъртъ. Нѣкога, стария домъ приютяваше всички, които идваха отъ Фландрия да се молятъ на Милостивата Дева. Въ продължение на цѣли два вѣка къмъ Света Богородица бѣха отправяни молитви. Но войнитѣ събориха нейната статуя и параклиса бѣ разрушенъ. Остана запазена само кръчмата.

Хора отъ Вертъ, отъ Тиброда и отъ Тамиза идваха тукъ въ недѣленъ день да пиятъ. Голѣми медни кани придаваха една блѣстяща чистота на цѣлата обстановка. Хладниятъ и свѣтълъ изгледъ вжтре се допълняше още и съ мълчанието на нѣколцина рѣдки посетители, които важно се опушваха единъ другъ, безъ да разговарятъ. Тѣ държеха между прѣститѣ си своитѣ холандски лули и плюваха въ дървени панички. Когато нѣкой отъ тѣхъ почукваше съ дъното на лулата върху огромния стаканъ предъ себе си, Сафтъ, по-младия отъ братята, ставаше и се спущаше въ избата, за да напълни изпразнената чаша. Той я донасяше, сѣдаше отново на мѣстото си и оставаше така тихъ и неподвиженъ. А часовника, който приличаше на тежъкъ погребаленъ ковчегъ, показваше задъ стъклото изписаното съ цифри лице на часоветѣ и продължаваше да отмѣрва своитѣ равни срички.

Освенъ въ недѣлни дни, презъ друго време въ кръчмата не идваше никой, ако не се смѣта, разбира се, старата и неуморна Ми Бергманъ, която почистваше и излъскваше цѣлия домъ съ своята трескава работа.

О, тази кръчма Добра Смъртъ: зимно време тя стоеше намръщена въ мъглата, край лепкавитѣ като черенъ сапунъ язове; презъ лѣтото пѣкъ нейната сива врата се преграждаше отъ незаличимата сѣнка на една тисова алея, която водѣше къмъ стария параклисъ.

Докато родителитѣ бѣха живи, Адриенъ, по-стария отъ братята, искаше да замине и да стане свещеникъ. Той имаше силна и неотклонна воля примѣсена съ дребнава и трайна благочестивостъ. Но

единъ страхъ го задържа: че по-малкия братъ ще спечели постепенно, день следъ день, часъ следъ часъ, сърцето на бащата и накрая ще го измѣсти него, бждещия господарь на наследството. Сафтъ пъкъ бѣше единъ каменно-упоритъ чудакъ. Когато стоеше изправенъ на грамаднитѣ си нозе, той изглеждаше като закованъ за земята. А очитѣ му? Тѣ сякашъ бѣха направени отъ дърво.

Следъ смъртѣта на бащата, когато двамата братя за пръвъ пжтъ сѣднаха сами на масата, Адриенъ, който бѣше заелъ мѣстото на покойния, направи кръстния знакъ и прочете „Отче Нашъ“. Сафтъ прибави „Богородице Дево.“ И после тѣ не си казаха нито дума повече. Следъ свършването на обѣда, Адриенъ избѣга при клисаря. Сафтъ, съ кошница на рамо, се отправи къмъ зеленчуковата градина, която се намираше долу, при завоя на пжтя. Тѣ съ нищо не измѣниха своитѣ тъмни привички. Сутринъ, въ единъ и сжщи часъ, и двамата тръгнаха за църква, всѣки по различенъ пжтъ. Връщаха се по отдѣлно. На обѣдъ сѣдаха безмълвни на една и сжща маса. Следъ това се раздѣляха съ утехата, че нѣма да бждатъ повече заедно.

Въ градината на Сафтъ растѣха въ безпорядкъ зеленчуци и плодове, въпрѣки че той прекарваше тамъ всичкото си следобѣдно време, съ изключение на недѣлнитѣ дни. Мѣстото бѣше широко и обградено съ хресталакъ. Понѣкога, главата на снажния и грубъ градинарь се виждаше да стърчи надъ купъ окапали листа, които той слагаше на раменетѣ си и отнасяше презъ пжтечкитѣ, за да подържа единъ грамаденъ и червенъ огънь. Когато работѣше съ лопатата, изглеждаше, като че ли убива или погребва нѣщо. Близко до купищата съ торъ, той бѣше издигналъ единъ сайвантъ. По полицитѣ, стоеше почтено наредено цѣло едно семейство отъ лукове и луковици. Подъ единъ капакъ имаше изкопана дупка. Въ нея той криеше хвойнова

ракия, купена отъ случайно срѣщнати контрабандисти. Да се напива тукъ, подъ земята, самъ и далечъ отъ всички — това бѣше неговия порокъ. Щомъ угаснѣше слънцето, той се зарейваше изъ полето: сѣчеше млади дръвчета по дължината на пѣтя, къртеше дъски отъ мосчетата. Една нощъ, той хвърли въ единъ кладенецъ цѣлъ купъ беладона.

Адриенъ учеше децата отъ черковния хоръ на химни и псалми. Неговитѣ вдървени прѣсти дрънкаха по клавишитѣ на едно старо енорийско пияно. Високитѣ ноти той заповѣдваше да се пѣятъ продължително, до изгубване на дѣхъ. О, за да изтрѣгне страдание и трѣпка отъ гърлата на малкитѣ деца! Той ги изтезаваше въ името на светиитѣ и на Света Богородица дотогава, докато за награда почнѣше да ги обсипва съ груби милувки. Неговата крива и полуотворена уста, неговитѣ жълти четвъртити зѣби вдѣхваха страхъ.

Понѣкога, той се отправяше къмъ края на селото, у една стара и упорита набожница съ увѣхнала плѣтъ, която дразнѣше съ любовнитѣ си излияния. Той ѝ бѣше устроилъ едно дюкянче съ религиозни медали и муски. Двамата заедно, въ присѣтствието на боядисанитѣ порцеланови статуйки, разговаряха до вечерята върху своето благочестие. Тѣхното прощаване изглеждаше чудовищно въ тъмнината.

Единъ день, Сафтъ не дойде за обѣдъ. Адриенъ се върна самъ. Тѣ свикнаха даже да се избѣгватъ при яденето и да готвятъ всѣки отдѣлно за себе си. Това опечали старата Ми Бергманъ. Адриенъ за оправдание казваше, че двамата не обичали едни и сѣщи ястия.

Въ скоро време тѣ започнаха да отбѣгватъ срещитѣ си и по стѣлбитѣ. Тѣ тайно се наблюдаваха, дебнѣха се задъ вратитѣ. Преди да излѣзатъ, единия чакаше, докато другия се изгуби. Тѣ си уредиха два килера. Сафтъ слагаше зеленчука въ единъ общъ шкафъ, Адриенъ пѣкъ — солената сланина. И всѣки взимаше своята частъ, после я криеше.

Една вечеръ, когато Адриенъ се завръщаше пиянъ въ кѣщи, търкулна се въ тинята на Шелда. Той заплете нозетѣ си и потъна толкова дълбоко, че нощнитѣ рибари му се притекоха на помощъ съ лодки. Измъкнаха го цѣлъ оплесканъ съ калъ, съ измърсени рѣце и пълни съ тиня уста. Насмалко щѣлъ да се удави.

Адриенъ се научи за това и реши да се намѣси. Но да разбие мълчанието, макаръ и съ обида, това значеше да признае победата на

страната на своя братъ. Впрочемъ, между тѣхъ се простираха такива пространства отъ мълчание, че ако започнѣха да си подхвърлятъ обиди, думитѣ имъ едва ли щѣха да се чуятъ.

Когато Ми Бергманъ дойде въ сѣбота да излъска меднитѣ сѣдове, Адриенъ ѝ пѣхна въ ржката една забележка, която тя трѣбваше да предаде на Сафтъ долу, въ градината. Сафтъ я прочете съ стиснати устни. Разгнѣви се, започна да ругае; искаше му се да изтича при брата си, да го одуши и да го оплюе съ своя бѣсъ. Но изведнѣжъ се въздържа: той сѣщо не се решаваше да разбие стенитѣ отъ желѣзо и ледъ, които ги раздѣляха. Сложи писмото въ джоба си. Щѣлъ да отговори сѣщо съ писмо.

Така, въ продължение на цѣли месеци, тѣ си пишеха своята омраза и гнѣвъ, като всѣки търсѣше оная дума, която напълно щѣше да преломи търпението и упорството на другия.

Но и Адриенъ, на свой редъ, бѣ ударенъ по лицето съ камшика на позора. Продавачката на религиозни медали го изпжди отъ кжщата си, започна да насѣсква хората срещу него, обвиняваше го въ безчестие и крѣщѣше по срѣдъ бѣлъ день отъ прозореца си за да му засвидетелствува своето отвръщение. Повѣриха децата отъ черковния хоръ на грижитѣ на клисаря. Селото се разбунтува. Писмата на Сафтъ се изпълниха съ презрение. Когато Адриенъ разтвори едно отъ тѣхъ, прѣститѣ му завонѣха отъ скритата въ него нечистотия.

Ми Бергманъ ги наблюдаваше ужасена. Методиченъ и мраченъ, Адриенъ, презъ безкрайно дългитѣ следобѣди се занимаваше съ цепене на дърва. Когато слугинята минаваше край него, той я изглеждаше съ такъвъ остъръ и студенъ погледъ, че тя — единствената душа въ свѣта, която все пакъ го обичаше малко — внезапно изтрѣпваше предъ страха да не би само, поради жестокостта си, този човѣкъ да отсѣче нейнитѣ стари и работливи ржце. Вечеръ, при свѣтлината на свещта, близо до огнището, тя си припомняше славното минало на кръчмата Добра Смъртъ. Тя бѣше дошла въ нея, още ненавършила петнадесетъ години. Четири слугини тичаха изъ кухнята: солѣха кървавица и сланина, режиха хлѣбъ за една цѣла армия отъ поклонници. Тогава Света Богородица живѣеше въ своя параклисъ, срѣдъ цвѣтя и сребро. Върху нейната мантия бѣше извезано житието на Свети Амандъ и Свети Георги. За единъ сезонъ бащата на Адриенъ

и Сафтъ спести хиляда фландрийски и триста брабантски екюта^[1]. Тя ги бѣ видѣла една вечеръ, наредени на масата като златни питки.

А днесъ тя е останала сама и само веднѣжъ презъ седмицата пали огънь въ старото огнище. Господи, нима бѣ възможно това? По стенитѣ на кухнята пълзѣха влажни петна. Шкафовеѣ зѣеха празни. Плочкитѣ по пода бѣха разкъртени и пукнати. Презъ хартията на прозореца, която запушваше дупкитѣ на счупенитѣ стѣкла, свободно минаваше вѣтъра. И господаритѣ Адриенъ и Сафтъ бродѣха срѣдъ обширния мъртавъ домъ като две бѣсни кучета.

Една недѣля, старитѣ посетители не дойдоха въ кръчмата Добра Смъртъ. Тѣ изпратиха да взематъ лулитѣ имъ. Меднитѣ кани потъмнѣха и отъ този день само ударитѣ на часовника раздвижваха мълчанието на пуститѣ и еднообразно бѣли стени. Така бѣше съкратена и последната неохотна работа, която срѣщаше лице съ лице двамата братя.

Тѣ стигнаха до тамъ, че започнаха да ненавиждатъ шума отъ работата си. Когато Адриенъ сѣчеше дърва, Сафтъ, само за да заглуши трѣсъка отъ ударитѣ на брадвата, почваше да кове гвоздеи по стенитѣ. Да слушатъ стѣпкитѣ или кашлицата си, да чувствуватъ тукъ тамъ своето живо присѣствие — това ги дразнѣше особено нощемъ, когато тѣ хъркаха въ своитѣ близки, една до друга прилепени стаи. Единия отиваше да спи на тавана, а другия слизаше въ избата.

Една сутринъ Адриенъ забрави да отвори капацитѣ на прозорцитѣ. Като излизаше, Сафтъ помисли: такава ще изглежда къщата ако Адриенъ умре. Когато пѣкъ Адриенъ се завръщаше, презъ ума му мина сжщата мисль, досежно неговия братъ.

Старата Ми Бергманъ се разболѣ и легна въ едно кресло. Двамата братя разбраха, че тя бѣ единствената, която крепѣше още развалинитѣ отъ тѣхното домакинство. Тѣхната вражда изгубваше своя зритель и своя необходимъ свидетель. Тѣ трѣбваше или да заговорятъ, или да се убиятъ.

Сафтъ размѣси между зеленчука нѣколко листа бученишъ. Адриенъ скри арсеникъ на дъното на захарницата.

Това стана въ единъ и сжщи день, при единъ и сжщи обѣдъ. После и двамата, смѣтно предугаждащи взаимното си престѣпление, но упорити до край въ своето мълчание, се отправиха да умратъ, всѣки

въ своя кжтъ — единия горе, другия долу, въ двата противоположни краища на кръчмата Добра Смъртъ.

[1] Екю (фр. *écu*) — стара френска монета. — Б.пр. ↑

НА СЕЛО

Къмъ полунощъ, една блуждаеща мълния се пръсна съ страшенъ тръсъкъ въ тишината: хората бѣха готови да се закълнатъ, че тя е разбила селото на две. Всѣки помисли покрива си за пронизанъ. По прозорцитѣ се показаха глави. Гюстъ Леръ, дърводѣлеца и Тисъ Блокаръ, плетача на столове, първи видѣха блѣсъка на върхътъ на камбанарията. И се почувствуваха възгордени за това.

Босъ и по риза, звънаря се промъкна въ църквата. Той се изкачи по каменната стълба съ две грамадни кофи вода въ ржцетѣ си. Но, стигналъ на площадката предъ звукоотражателя, той не можа да намѣри въ тъмнината следващитѣ нагоре стъпала. Цѣлъ животъ този човѣкъ се спираше все на срѣдъ пжтъ. Следъ него вървѣше гробаря. Той събори кофитѣ. Тогава двамата се скараха въ мрака. Но изведнѣжъ, страхътъ отъ пожара, който бѣснѣеше невидимъ надъ тѣхъ, ги примири въ бѣгство. Тѣ се претърколиха надолу и запречиха стълбата за ония, които бѣха почнали да се изкачватъ.

Въ гробището се трупаше тълпа: тъпчеха възвишенията, блъскаха кръстоветѣ. Надлъжъ по улицитѣ се притичваха семейства. Женитѣ стискаха децата си въ ржце, а мъжетѣ размахваха вили и лопати, сякашъ искаха да убиятъ чудовището, което вилнѣеше горе на кулата.

Къмъ рѣката откарваха празни бѣчви, но водата бѣше твърде далече, поради отливъ. Рибаритѣ изпадаха въ отчаяние, когато, напротивъ, основния учителъ съвсемъ спокойно обясняваше свѣткавицата предъ вратата на църквата.

Ами камбанарията? Тя бѣ останала отъ незапомнени времена. Никой не бѣше виждалъ нейното изграждане. Западнитѣ дъждове я бѣха покрили съ дребенъ мѣхъ, който приличаше на зеленъ скрежъ; нейнитѣ четири циферблата издигаха гордо своитѣ славни кржгове, а камънитѣ на основата ѝ изглеждаха несъкрушими. Мълнията, която я засѣгна, бѣ наистина светотатство.

„Да потърсимъ по-скоро помощъ отъ Тамиза и Термонда“, викаше кмета. И докато камбанитѣ бѣха още живи, гробаря започна да бие тревога.

Тѣхния звънъ, тѣхния ридаещъ звънъ чезнѣше срѣдъ крѣсцитѣ съ своитѣ две вѣчно еднакви ноти, които всѣки бѣше слушалъ още отъ детинството си и които за нѣкои бѣха единствената музика.

Огъня спокойно се спущаше надолу. Цѣлия покривъ се къртѣше: отъ тая грамадна черупка на костенурка плочитѣ отлитаха надалечъ, като ято отъ червени люспи. Събаряха се голѣми парчета греди и дъски. Вранитѣ бѣгаха съ студенъ и дивъ крѣсъкъ. Бухалитѣ падаха въ пламъцитѣ съ ослѣпени очи и изгорени криле. А златния пѣтель на върха отдавна бѣше разтопенъ.

Внезапно пробудени и измъкнати от конюшната, два грамадни коня, яхнати от здрави хлапета, се впуснаха съ цивилне презъ тълпата. Това бѣха вестителитѣ на злощастieto, които селото изпращаше къмъ градоветѣ за помощъ.

Напразно търсиха свещеника: основния учителъ мислѣше, че той бѣше долу при кмета, звънаря предполагаше, че го е видѣлъ да говори съ основния учителъ, а кмета — съ звънаря. Впрочемъ, неговата помощъ съвсемъ не бѣше нужна, тѣй като разсждѣка му изглеждаше сжщо обхванатъ отъ пламъцитѣ.

Ковача и дърводѣлеца се бѣха покатерили върху покрива на църквата. Край стълбитѣ имъ подаваха вода. Тѣ я изливаха на посока и отъ далече срещу пламъцитѣ, които улучваха понѣкога, но изглеждаха твърде загрижени предъ мисълта да не сж станали вече излишни.

Полуоблѣчени жени, деца и старци се редѣха въ верига. Пълнѣха ведрата съ вода отъ изгнилитѣ кладенци, отъ блатата и даже отъ локвитѣ край купищата съ боклукъ. И всичко това се изкачваше отъ ржка презъ ржка, къмъ кулата.

Пламъка се въртѣше като фуния. Стрелкитѣ на циферблата спрѣха. Нѣкой извика: „Камбанитѣ падатъ!“ Настана минута на луда уплаха. Откжсната и събаряща се съ трѣсъкъ, съ гръмъ и скокове, първата падна. Докато хората я мислѣха още окачена на кулата, тя бѣше на земята. Една грамадна дупка зѣеше и бѣлваше прахъ. Нѣкои се приближиха. Втората се спусна отвесно и ги уби.

Тогава отекнаха викове и плачъ. Всички искаха да видятъ дветѣ камбани и хората, които не представляваха вече нищо друго освенъ една купчина трупове. Трѣбваше да отстранятъ тълпата съ юмручни удари: църквата сжщо бѣше готова да рухне.

Високи и буйни пламъци се откжсваха и отлитаха отъ кулата като блуждаещи викове: парцали отъ кръвъ и огнени опашки. Понѣкога, тѣ проблѣсваха задъ рѣката и въ далечината дърветата ставаха внезапно червени. Това бѣ едно непрекжснато брѣмчене, единъ бѣсъ, който избухваше и хвърчеше къмъ небето.

Трѣбваше да се намѣри свещеника за да спасятъ светитѣ мощи и дарове. Изтичаха къмъ неговия домъ. Вратата бѣше затворена. Вжтре всичко изглеждаше спокойно. Само единъ освѣтенъ прозорець показваше, че свещеника е буденъ.

„Негово благоговейство моли и желае да бжде оставенъ на саме“, отвърна слугата.

Кмета и основния учител не можаха да повърватъ на ушитъ си и се спогледнаха съ вдигнати рамене. Нѣкои започнаха да бѣбрятъ сърдито и искаха да влѣзатъ насила. Но не посмѣха. Ковача и дърводѣлеца бѣха слѣзли отъ покрива, защото преградата, която раздѣляше кулата отъ срѣдното пространство на църквата, бѣше обхваната, на свой редъ, отъ пламъцитѣ. Огъня я разтапяше вече въ своитѣ хиляди езици и гредитѣ прѣщѣха.

Но неочаквано стана едно пълно рухване. Единъ стълбъ отъ гжстъ и тежкъ димъ се издигна надъ празната кула: хората видѣха какъ стениѣ се разклатиха и здравитѣ камъни на зидарията паднаха, единъ следъ другъ, въ огъня. Камбанарията бѣше мъртва. Деньтъ изгрѣваше на изтокъ.

И само сега можѣ да се види цѣлия ужасъ на зрелището. Селото изглеждаше като ограбено: съ разтворени врати и прозорци, кжцитѣ стоеха опустошени отъ безредицата и онѣмѣли въ запустение; тревата въ гробището бѣше смачкана, решеткитѣ и кръстоветѣ — счупени, сякашъ покоя на мъртвитѣ бѣше претърпѣлъ насилие. Ведра, кофи и бѣчви стоеха прекатурени на камара и по цѣлата дължина на улицитѣ човѣкъ можеше да види следи отъ нечистотии и калъ, съ които хората мечтаеха да изгасятъ пожара.

Най-последно, по пжтя видѣха да се задава очакваната помощъ: препускация товаръ отъ медни помпи, шлемове и брадви.

ОПДОРСКИЯ ПАНАИРЪ

Всѣка година, презъ юлий, единъ прочутъ панаиръ на коне обкичва съ знамената на увлечение и радостъ малкото селце Опдоръ, разположено на границитѣ между Фландрия и Брабантъ.

Около единъ широкъ четирижгълникъ, блѣстящъ срѣдъ трева и прободенъ отъ брестове, ясени и върби, се редятъ кжщитѣ — съ стени като бѣли рокли, съ покриви като червени похлупки — и се гледатъ една друга презъ измититѣ и ясни очи на прозорцитѣ. Накрая е църквата и нейната камбанария съ позлатенъ пѣтель, а до тѣхъ — бедното разградено гробище.

Селището е мълчеливо, печално, скромно. Тамъ хората работятъ планомѣрно и бавно, съ лениви ржце, сякашъ искатъ да размотаятъ ценното и полезно кълбо на времето, безъ да забъркатъ нишката.

Презъ седмицата, отъ избитѣ се носи миризма на масло и млѣко. Вечеръ, бавни стада крави се завръщатъ отъ водопой и отъ ливадитѣ съ подсвирването на говедаря задъ тѣхъ. Чува се мучене, една врата се затваря съ скръцване. Само въ недѣленъ день камбаннитѣ удари на кулата раздвижватъ малко благочестивия и задушевенъ животъ. Хората забързватъ къмъ църква, за литургия, за вечерня. Веднага въ

понеделникъ оживлението отново утихва и всичко се връща въ своя обикновенъ и спокоенъ редъ.

Опдорския панаиръ е прочутъ. Още отъ ранни зори тамъ пристигатъ необучени жребци, които се клатятъ съ ситенъ младежки тръсъ до своитѣ майки; грамадни коне, водени за юздитѣ отъ чифликчийски слуги; говеда за оранъ, още издържливи и здрави за работа, следъ толкова жътви и сеидби, следъ толкова умора изъ мекия и плодороденъ черноземъ на фламандскитѣ есени.

Тѣ минаватъ край баракитѣ и палячовцитѣ ги плашатъ съ своя крѣсъкъ, биятъ ги по задницитѣ съ дървени сабли, гаврятъ се на неодѣлания имъ вървежъ, смѣятъ се на плешивитѣ имъ опашки и на обрасналитѣ имъ съ косми копита, голѣми и кржгли като огромни гжби. Между чифликчиитѣ и клоунитѣ се завързватъ препирни: еднитѣ проявяватъ гнѣва си съ юмручни удари, а другитѣ — сръчни и весели — отхвърлятъ нападкитѣ съ ржкомахания и презрителни жестове. Шумътъ възраства, ударя се о афишитѣ, разбива се въ улицитѣ и уличкитѣ отъ платна и се смѣсва съ цвиленето, съ ритницитѣ и съ галопния тропотъ като нѣкакво тежко търкаляне по камънитѣ. Когато тромбонитѣ, тубитѣ, барабанитѣ и тъпанитѣ излѣзатъ на сцената, човѣкъ би казалъ, че цѣлото село се превръща въ единъ грамаденъ букетъ отъ шумъ, чиито остри звукове, смѣли свирки и страшна врѣва изглеждатъ като груби, злокобни и огнени цвѣтя.

При все това, въпрѣки ежегодното лудо веселие на този празникъ, хората отъ околноститѣ идватъ все по-малко и по-малко. Тѣ иматъ своитѣ основания за това.

Нѣкога, архиепископитѣ отъ Гандъ и Турне изпращаха тукъ своитѣ коняри, тукъ голѣмитѣ абатства въ Авербодъ и Перкъ си избираха добитъкъ, а най-главно — всѣки петъ години погребалнитѣ власти отъ малкия градецъ Термонда водѣха на панаиря своята най-хубава колесница, возена отъ четири коня, стари и мършави, които следъ нѣколко годишна служба трѣбваше да бждатъ смѣнени, за да не се подхвърлятъ на критика богато натруфенитѣ погребални шествия.

Тутакси щомъ се дадѣше знакъ за пристигането на колата, палячовцитѣ се накачваха по естрадитѣ и се изморяваха въ луди препирни. По жлитѣ на колесницата стоеха заковани четири позлатени скелета. Единъ клоунъ щипѣше долната имъ челюсть, другъ забождаше цвѣтя въ орбититѣ имъ. Музикантитѣ разнизваха съ надути бузи буйни

траурни маршове, раздразненитѣ маймуни се гърчеха и подскачаха върху металическитѣ прѣчки, а укротителката сграбчваше главата на увитата около тѣлото си змия и протѣгаше отворената ѣ уста къмъ мрачната кола, която приближаваше.

Колесницата минаваше бавно презъ циничния и чудноватъ карнавалъ, като докосваше съ фенеритѣ и съ чернитѣ си драперии просташкитѣ и ярко изписани декори, залепенитѣ въ безпорядкъ афиши и празнословия, висящитѣ знамена и байрачета. Тя бѣше пълна съ бездѣлници и улични момичета, които танцуваха и се блѣскаха върху дѣскитѣ, дето слагаха ковчезитѣ. На капрата заемаха мѣсто единъ-двама епитропи. И за да не липсва нищо на светотатството, пламъцитѣ на четиритѣ фенера свѣтѣха зловеци и излишни.

Коларя слизаше въ странноприемницата „Тримата Царе“, веднага разпрѣгаше и продаваше животнитѣ си, на които дерачитѣ хвърляха око, и бързо купуваше други, безъ много да се пазари: погребалнитѣ власти въ Термонда бѣха богати.

И като се разплащаше съ гостилничарката, той изпиваше на единъ дѣхъ чашата си, почистваше хамутитѣ, отпущаше или стѣсняваше съ по една дупка каишитѣ, споредъ рѣста на новитѣ коне, които този пѣтъ биваха четири хубави кобили, гаменитѣ и епитропитѣ кацваха върху дѣскитѣ и капрата и подмладения екипажъ потегляше.

Той следваше сжщия пѣтъ, по който бѣше дошѣлъ. Но сега, по-смирени и почти съ уважение, панаирджиитѣ прекъсваха своитѣ дяволии предъ неговия внушителенъ изгледъ. Обхващаше ги нѣкакво очудване, па даже и страхъ, а женитѣ имъ почваха да се кръстятъ. Смъртѣта, която сутринѣта изглеждаше пребита отъ умора, куца, слаба и загиваща, се завръщаше весела и натруфена, като отъ нѣкакво победоносно завоевание.

Но веднѣжъ, преди двайсетина години — оттогава, та и до днесъ още, една черна сждба тежи надъ панаиря — избранитѣ коне бѣха толкова буйни и непокорни, че се понесоха като вѣтѣръ отъ селото. Тѣ събориха баракитѣ и скелитѣ и, подплашени по пѣтя отъ едно плашило, което стѣрчеше край една нива, бѣсно се впуснаха напредъ. Тѣзи, които бѣха покатерени въ колата, изпаднаха въ неописуемъ страхъ. Нѣкои скочиха съ рискъ да се пребиятъ върху насипитѣ отъ мека прѣстъ, а трети сгушени, единъ до другъ, нададоха такива силни викове, че предъ вратитѣ на чифлицитѣ наизкачаха хора съ издигнати

къмъ небето ржце. Цъла освѣтена, съ развѣни драперии и съ гърмящи колела, погребалната колесница премина като мрачна буря. Фенеритѣ треперѣха върху подставкитѣ, разглобения кръстъ се люшкаташе съ всички сила налѣво-надѣсно, сребърнитѣ ресни се кжсаха о храститѣ и по клонитѣ оставаха да висятъ черни парцали.

Отъ стениѣ на Термонда хората виждаха приближаващата се стихия и ужасѣтъ бѣше голѣмъ. Страхуваха се най-много за почтениѣ и безсѣмнено бележити епитропи, чиито нозе не бѣха вече достатѣчно пѣргави, за да скочатъ на земята.

Бѣсната варварска колесница премина цѣлия градъ. Понесоха се виковете и вопли. Ужасѣтъ летѣше отъ кжща въ кжща, отъ кварталъ въ кварталъ. Виждаха се майки да простиратъ ржце къмъ своето момче или момиче, които вихрушката отнасяше. Единъ старецъ бѣ прекагурень. Улицитѣ опустѣха. Бледни лица се залепиха по прозорцитѣ. Следъ колата тичаха задъхани хора. На голѣмия площадъ звънарятъ поиска да бие тревога, но смъртѣта препускаше съ такава бързина, че свѣткавицата на нейния ходъ поразяваше вече другия край на предградията.

Лудитѣ коне, побѣлѣли отъ запѣнена потъ и съ разкървавени уста, спрѣха едва предъ стената на едно гробище. Едно момиченце бѣ убито, кракѣтъ на единъ епитропъ — счупень. Всички други се надигнаха ранени. Само коларятъ се измъкна безъ нито една драскотина и понеже неговитѣ коне постепенно се съвзѣха отъ уплахата, той посрещна края на приключението съ смѣхъ.

Но страхът у тълпитѣ остана траенъ. Какво бедствие предвещаваше това голѣмо зло? Трупаха се молитви върху молитви. Нищо не помогна.

Презъ безкрайната зима, града бѣ опустушенъ отъ непозната треска, а Шелда три пѣти наводнява. Улицитѣ, презъ които премина колесницата, бѣха засѣгнати първи. Смъртъта се прострѣ чакъ до Опдоръ.

Колко много изгуби отъ своето спокойствие спретнатото и блѣстящо селце! Тамъ умираха всѣки день. И това продължаваше месеци и месеци, толкова дълго, че гробището трѣбваше да се разшири.

Днесъ, спомена за това мрачно събитие почти никакъ не е отслабналъ: казватъ даже, че, не следъ много, години, прочутиятъ Опдорски панаиръ ще бѣде зачеркнатъ въ календаритѣ.

ТРИТЪ ПРИЯТЕЛКИ

Основния учителъ ги наричаше тритъ Парки. Всъки четвъртъкъ, къмъ четири часа, тѣ се събираха на чаша кафе. Ако срещата ставаше у Дидже Кникелбелъ, сухата Триенъ Пикъ пристигаше, съ ударитѣ на бастона си по тротуара, презъ улицата дю Куванъ. Когато пъкъ Ванъ Бибикъ, по-пъргава, но и по-нерешителна, поради своето кжсогледство, заобикаляше жгъла о Пюсъ. Отъ този мигъ тѣ тръгнаха заедно и почваха да се оплакватъ една на друга отъ болкитѣ си. Едната казваше: „Беднитѣ ми очи“, другата: „Бедния ми кракъ.“ Тѣ свършваха разговора си съ едно „но да вървимъ“, като се примиряваха по такъвъ начинъ, съ всичкитѣ човѣшки тегла изъ пжтеката на житейското люшкане.

Дидже живѣеше близо до единъ молитвенъ параклисъ. Предъ него дветѣ старици се спираха за мигъ да се помолятъ. Едно голѣмо разпятие на Христа се извиваше тамъ, подъ вѣнецъ отъ грамадни бодли, падналъ надъ очитѣ, съ острие отъ копие, забодено между ребрата и съ една болна гримаса, така страшно предадена, че есенно време, въ часове на силенъ вѣтъръ, хората казваха: „Слушайте, самъ Господъ разтърсва разпятието си“.

Отъ своя прозорець, Дидже тайно наблюдаваше приятелкитѣ си. Когато тѣ свършваха молитвата, тя веднага отваряше вратата и имъ сваляше наметалата. Закуската стоеше готова на масата. Но Ванъ и Триенъ не бързаха да седнатъ. Тѣ разглеждаха стаята, ивицитѣ отъ хубавъ черъ зибелинъ около мебелитѣ, и ортензиитѣ, които разтваряха розовитѣ си очи въ гжсти букети. После, всѣка отъ тѣхъ се отпущаше върху своето обичайно кресло и дветѣ котки скачаха на колѣнитѣ имъ въ лакомо очакване.

Триенъ Пикъ ги милваше по главата и разказваше за стотенъ пжтъ историята на тѣхната майка, която преминала рѣката нощемъ, посрѣдъ течението, за да ги пренесе долу, въ хамбара на лодкаря. Тя се преструваше, че сама не вѣрва това и усилваше разказа си съ въпроса: „Възможно ли е да се преплува четири пжти рѣката — два на отиване

и два на връщане?“ И въ заключение прибавяше: „Свещеника ми разказа това“.

Ванъ отсече: „Една котка никога не ще може да направи такова нѣщо“. А скрито въ мисълта ѝ се четѣше: „Сигурно и мжетѣ не падатъ по-долу отъ женитѣ“.

„Да, това е свършено вѣрно“, отвърна съ погледъ старата Пикъ.

Тѣ млькнаха за мигъ, но Ванъ Бибики започна да разказва нѣщо много по-странно. Единъ недѣленъ день презъ миналото лѣто, хората отъ Бесродъ завързали цѣлъ купъ бѣли конци за краката на стотина мухи, които пропъждали надалечъ съ парцали. Тѣ хвъркнали, но на отсрещния брѣгъ на Шелда били изловени почти всичкитѣ. Триенъ Пикъ се усъмни въ истинността на разказаното, само за да даде възможностъ на приятелката си да прибави веднага: „Сестритѣ отъ Свети Венсанъ потвърждаватъ това чудо“.

Камбанитѣ на Анжелусъ забиха. Тритѣ жени се изправиха и започнаха да се кръстятъ. Когато свършиха молитвата, на масата бѣ сложена една нова дълбока чиния и Триенъ намаза хлѣба си съ сиропъ. Деня угасваше. Слугинята излезе да спусне капацитѣ на затворената стая и тритѣ приятелки се настаниха да слушатъ минувачитѣ.

Чуваха се стѣпки, които идѣха отъ края на селото, приближаваха се, изтропваха по отсрещния тротуаръ, после изчезваха и мълчанието отново се възцаряваше.

„Това е часовникаря Клесъ, който връща часовника на кмета. Ето и Жанъ Месъ, вжглищаря. Азъ чувамъ какъ гвоздеитѣ на обувката му скърцатъ по камънитѣ.“

„Мълчете, това е замѣстника на енорийския свещеникъ, който отива у Годшапови: тѣхния синъ едва ли ще преживѣе нощта.“

„Не е вѣрно, това е свещеника. Само той ходи така тежко. Струва ми се, че чувамъ ударитѣ на звънчето за причастие“...

„Това е звънчето на продавача на газъ. Той вози своята огромна бѣчва на двуколката.“

Тѣ млькнаха. Единъ силенъ шумъ, който разтърсваше въздуха, долетѣ до ушитѣ имъ отъ къмъ полето. Триенъ, макаръ да разбираше добре, че само една товарна кола може да вдигне такъвъ трѣсъкъ, престори се на вѣрваща въ катастрофитѣ.

„Не би ли казалъ човѣкъ, че това е свършека на свѣта?“

Ванъ, ужасена, не отговори нищо. Но вече се чуваше конски тропотъ и дрънкане на вериги, люлѣещи се въ такта на езда: това бѣше бирената кола на кръчмаря Блесъ, която предизвикваше въображаемото нещастие.

Запалвача на уличнитѣ фенери премина, като докосваше слабо стеничѣ съ стълбата си. Той куцаше и пѣеше:

*Луната Анна
нѣма друго
освень единъ дукатъ злато отъ Фландрия,
но кой измежду насъ,
билъ той лудъ или евреинъ,
ще може самъ да го открадне?*

„Е добре, азъ знамъ човѣка, който го открадна. Той го извади отъ дъното на единъ кладенецъ, оползотвори го и забогатѣ. Казва се Клесъ и е мой братъ.“

Ванъ изведнѣжъ заговори бързо. Тя бѣше наследница на Клесъ: единъ день сигурно ще бѣде богата. Като пресмѣтна мислено смъртъта и наследството, тя продължи безъ прекъсване.

„Тогава азъ ще върша добри дѣла. Ще подаря на Братството една великолепна кутия за светитѣ дарове, ще имамъ въ църквата столъ отъ акажу и единъ дебелъ килимъ за беднитѣ ми нозе. Ще имамъ така сжщо и вино въ избата, за да черпя замѣстника на енорийския свещеникъ. А на васъ Триень и на васъ Дидже ще дамъ по една броеница отъ седефъ и сребро, благословена въ Римъ, и ще ви отпусна действително пари за едно свето пжтешествие. Ще стана игуменка на Свети Розеръ и преди смъртъта си ще направя едно такова значително завещание на църквата, че за моята душа ще се четатъ хиляди молитви.“

Като каза това, Ванъ Бибикъ направи едно движение, което я издигна цѣла отъ креслото. Котката скочи като ужилена отъ колѣнитѣ ѝ. Настъпи мълчание. До този мигъ Дидже не бѣ казала нищо друго, освень „да“ и „не“, само за да съсрѣдоточи вниманието си върху една малка и нищожна брънка отъ веригата на възкресенитѣ спомени. Сега тя заговори за стария Пиеръ Тисъ, който умрѣ миналата недѣля самъ,

облегнатъ на прозореца си, презъ време на литургията. На излизане отъ църквата, цѣлото село можа да го види, седналъ задъ стъклата, бледенъ и вцепененъ като светия въ стъкленъ шкафъ. Направиха му едно достойно погребение. Цвѣтята бѣха въ изобилие. Букета, който стоеше въ този мигъ на масата, бѣше дори докосналъ неговия ковчегъ.

И предугадила любопитството на приятелкитѣ си, Дидже призна, че той ѝ бѣ даденъ следъ погребението отъ гробаря.

Говориха още за основния учителъ, за калугера отъ ордена на Свети Франсоа, който проповѣдваше уединение, за просяка съ мишия профилъ, който всѣка седмица тръгваше на ловъ по вратитѣ. При все това, въ разговора липсваше оживление. Едно спотаено, но дълбоко вълнение смущаваше тритѣ приятелки.

Тогавя Дидже, която не само не бѣ забравила, че нѣкога и тритѣ обичаха до лудостъ хубавото хлапе Пиеръ Тисъ и че буйно се ревнуваха и пращаха една друга по дяволитѣ, но помнѣше още каква бѣше тя, предпочитаната, раздѣли букета отъ бледи виолетки на три части, запази най-малката за себе си, а другитѣ две сложи въ беднитѣ старчески ржце на своитѣ другарки.

ЕДНА НОЩЪ

„Азъ те оставямъ, но ще се върна“ извика ми, като се отдалечаваше, моя най-вѣренъ приятелъ, съ който току що бѣхъ слѣзълъ въ грамадния домъ за чужденци, разположенъ тамъ долу, въ дъното на единъ отъ мъртвитѣ градове на стара Испания.

Азъ видѣхъ какъ той се спусна бързо по стълбата и неговото последно „до скоро виждане“ долетѣ до ушитѣ ми, презъ шума на стжпкитѣ му, които изтракаха надолу, по стжпалата.

Останалъ самъ, азъ се облѣгнахъ на балкона. Подъ аркадитѣ стоеха уединени въ гордостъта на своята проказа, непознати хора; дрипави просяци преграждаха праговетѣ на вратитѣ, а предъ решеткитѣ на манастиря, кждето разхвърлянитѣ тукъ и тамъ стари кръстове крепѣха все още спомена за развалината на едно гробище, виеха кучета. Часътъ на дрезгавината усилваше тайната на улицитѣ, чиито кжци, залѣни въ кръвта на вечерното слънце, изглеждаха обитавани отъ почернѣли хора. Моя погледъ потъваше задъ стъклата на прозорцитѣ и азъ бѣхъ зритель на величави и бързи движения, на единъ човѣшки потокъ, който преливаше отъ зала въ зала, на една внезапна навалица предъ една икона, окачена на стената и на колѣнопреклонения около грамаднитѣ нозе на едно Христово Разпятие, отъ които изглеждаше, че блика истинска кръвъ срѣдъ свещитѣ и блѣстящитѣ украси.

Изведнѣжъ, долу, въ дъното на една алея, блесна като зеленъ камъкъ първиятъ фенеръ.

Погледнахъ моя часовникъ. Бѣше изминалъ цѣлъ часъ отъ излизането на приятеля ми.

Обхвана ме дълбока тревога. Отъ онзи мигъ, въ който азъ бѣхъ започналъ да гледамъ навънъ, сякашъ кацналъ надъ цѣлия градъ, единъ бавенъ, но сигуренъ ужасъ постепенно запалваше мисълта ми. Представлявахъ си моя приятелъ изгубенъ, нападнатъ, ограбенъ. Азъ не знаехъ каква посока бѣше взелъ той, кжде бѣ отишълъ, защо бѣше излѣзълъ. Неговото заминаване ми се видѣ необяснимо, наложено отъ

нѣчия заповѣдь, желано отъ нѣкаква враждебна и странна сила. Азъ наблюдавахъ минувачитѣ само за да открія нѣщо подозрително у тѣхъ. Това бѣха стари жени, крайно изтощени отъ мжкитѣ на живота и болеститѣ, полуголи деца, чиито майки притискаха виковетѣ и писъцитѣ имъ върху своята грѣдь, мжже съ свирепа вѣншность и дълги прѣтове въ ржце, на чийто върхъ блѣстѣше малко пламъче.

Премина една кола. Лудо препускащитѣ коне разнасяха едно диво дрънкане на стари желѣза.

Постепенно нощѣта се прострѣ надъ града и цѣла редица огнйове пламнаха отъ дветѣ страни на улицитѣ. Една по една, кулитѣ на църквитѣ се пробудиха и камбанитѣ почнаха да биятъ.

Не далечъ отъ менъ, разтворената врата на една църква поглѣщаше многобройна тѣлпа. Азъ гледахъ мравуняка, който изчезваше въ тая грамадна уста и това бавно и непрекъснато поглѣщане придоби едно обезпокоително значение предъ очитѣ ми. Не бѣше ли, впрочемъ, моя беденъ приятель тамъ долу, смачканъ срѣдь множеството и потъналъ, въпрѣки волята си, въ тая пропасть отъ мракъ, чиято камбана хѣлцаше и скърцаше упорито и яростно?

Трѣбва да съмъ извикалъ, защото тутакси, сякашъ само за да намѣри причина да отвърне, единъ старецъ, който отъ известно време стоеше срещу менъ, отъ другата страна на улицата, ми подхвърли неясни думи, после се отдалечи съ едно бавно движение на упрекъ.

Обхващаше ме буенъ страхъ. Отдѣлението, въ което бѣхме слѣзли, се състоеше отъ стари и мрачни стаички. Въ неговитѣ жгли бѣ напластена трагическа таинственостъ. Облѣкохъ се набързо и моето нетърпение ме понесе изъ всички посоки на града, отначало бавно, после тичешкомъ и най-сетне лудешки.

Струваше ми се, понѣкога, че забелѣзвамъ моя приятель ту между бездѣлницитѣ, облакѣтени върху преградата на единъ грамаденъ камененъ мостъ, ту въ дѣното на една подземна крѣчма, кждето отчаяни пияници се блѣскаха предъ тезгяха, ту подъ единъ огроменъ полилей, чийто внезапенъ блѣсъкъ освѣтяваше върху стениѣтѣ скулптурата на една борба между лами и орли.

И всѣки пжтъ азъ бѣхъ готовъ да трѣгна следъ измамата на тоя миражъ съ още по-разпалено въображение, съ измжчени очи и смазано сърце. Решихъ да се върна. Но едва направихъ нѣколко стѣпки и ето, моя страхъ взе съвсемъ друга насока. Азъ не мислѣхъ вече за моя

приятел, нито за неговата гибел и смърт. Сега безпокойствието ми обгърна самия мен. Да се върна! О, това нощно лутане из улиците, където лицата на къщите показваха своите стени от ужас. По жглиците на площадите внезапно изникваха кули с върхове до звездите, кръчми, изпълнени с препирни и кръсък, страшни здания, чиито врати гърмеха като топове.

Още по-таинствени от преди и по-неумоливо враждебни ми се струваха хората. Нима аз можех да ги попитам за началото на истинския път? Чувствах, че те всички бяха крадци, убийци и тъмни разбойници. Аз вървях през сръдата на улиците, като се обръщах непрестанно, смразен от ужас и обзет, преди всичко, от великия страх да не бъде хвърлено подозрение върху моята тревога. Един малък гръбльо, продавач на кибрит, се приближи към мен. Отскочих назад, за да отбегна срещата. Едно момиче пришъпна на ухото ми безсрамни слова. Аз ускорих стъпките си, защото нѣмах смѣлостта да го отблъсна с груба сила. Един от ония просяци с намѣтала, които вървят след погребенията и които още с пристигането в града ми бяха привлѣкли вниманието, стоеше изправен в един стъклен пасаж като преграждаше цѣлия проход с своите ржкомахания. Аз се върнах назад. И над главата ми, часовниците на катедралите биеха като желѣзни мечове в сражение.

Изведнѣж, аз видѣх пред себе си къщата, в която бѣхме слѣзли. Съ треперяща ржка пѣгнах ключа в вратата. Какво щѣх да намѣря зад нея? Грижитѣ за моя приятел бѣха така силно заличени в мисълта ми, че аз дори не се попитах дали той не се е върнал.

Обиколих, една след друга, всичките стаи на нашето отдѣление, като наклонявах свещника под леглата, срещу шкафовете, които веднага разтварях и затварях, между краката на масите и канапетата. Заключих вратите, премѣстих мебелите, изплашен сам от смѣлостта си да успокоя своя страх. Приготвих също и револвера. После, когато влѣзох в стаята си, аз взѣх всички възможни предпазвания. Защо? Имах ли, действително, нѣкакво желание за сън?

Започнах да чета с очи, вторачени в страниците, но всичкото ми внимание бѣ отправено ей там, към вратата и прозореца. Къщата се даваше под наем на отдѣления и затова по стълбата се чуваха стъпки, чийто отзвук отмѣрваше нарастването на моя страх.

Нѣкой се спрѣ на площадката. Азъ скочихъ отъ леглото си, при мисълта за грабежъ. Едно заслѣпяващо желание проблѣсна въ съзнанието ми: да отида и предупредя властта. Облѣкохъ се набързо.

Но, когато излѣзохъ на улицата, треската ме обхвана наново. Трѣбваше ли да кръстосвамъ града, да отблѣсвамъ тия гиганти просяци и отново да потъвамъ въ оня лабиринтъ на ноцѣта, отъ който бѣхъ излѣзълъ като по чудо? Трѣбваше ли да подновявамъ треската си и да я разпалвамъ до лудостъ?

Върнахъ се по стълбата и, стигналъ предъ стайтѣ, азъ започнахъ да треперя предъ мисълта, че вжтре се е случило нѣщо презъ време на моето кратко отсъствие.

Азъ си представихъ какъ съмъ седналъ на прага съ отпуснати отъ умора членове, отмалѣлъ и прикованъ на мѣстото си, а сжщевременно сякашъ хиляди ржце на безумци ме обхващатъ, издигатъ ме и ме тласкатъ навънъ.

Почнаха да се изкачватъ други наематели. Азъ чухъ това, доловихъ тѣхния шуменъ разговоръ. Тѣ се приближиха. Кацналъ върху преградата на стълбитѣ, поискахъ да имъ направя знакъ, да ги извикамъ, да имъ кажа каквото и да било, но въпрѣки желанието ми, азъ се отдръпнахъ на страна, мълчехъ, притайвахъ дѣхъ, криехъ се въ сѣнката на единъ ягълъ — прилепенъ до стената, свитъ, бледенъ.

Тѣ ме докоснаха, безъ да ме забележатъ и влѣзоха, всѣки въ стаята си.

Сърдѣхъ се на себе си, че нищо не ги попитахъ, даже се изкачихъ на горния етажъ, за да отида и позвъня въ дъното на единъ коридоръ, кждето последния отъ тѣхъ бѣше изчезналъ. Но, когато стигнахъ тамъ, отново се върнахъ назадъ.

Тогава, изведнажъ, азъ се спустнахъ надолу като прескачахъ, четири по четири, стжпалата на стълбата, и излѣзохъ на улицата безъ да разбирамъ вече какво правя.

Единъ нощенъ пазачъ застава предъ менъ.

„Азъ дойдохъ“ казахъ му „да потърся вашата помощъ по една кражба, която се извърши ей сега у дома.“

Човѣкътъ ме последва, и само думитѣ, които отправихъ къмъ него, ми донесоха изведнажъ успокоение. Въ този мигъ азъ не доловихъ нито следа отъ комедията, която играехъ.

Бихъ ли се осмѣлилъ, разбира се, да проникна самъ въ стаята си, да обходя безъ страхъ жглитѣ, да отида при леглото си и да спя, когато ние стигнахме предъ прага на моята врата?

Пазачтъ грижливо прегледа салона и тоалетната, запали фенерчето си и обиколи всички стаи. За да оправдая себе си — а това бѣше толкова лесно — азъ твърдѣхъ, че върху еди коя си масичка, между еди кой си свещникъ и чантичката съ пѣтнитѣ ми принадлежности, била оставена кутия съ скъпоценности, която изчезнала. И съ нарастваща смѣлость, азъ ругаехъ крадцитѣ, които дебнатъ пѣтницитѣ, следватъ ги въ хотелитѣ, укорявахъ властта, която никога, каквото и да прави, не може да открие виновницитѣ. Въ

този мигъ, азъ трѣбва да съмъ казалъ нѣколко твърде преувеличени думи, защото пазачътъ се усмихна и въ очитѣ му блесна лека следа отъ недовѣрие. Разгнѣвихъ се.

„Съ положителностъ твърдя“, казахъ азъ „че преди единъ часъ, тамъ, въ една синя кутия имаше накитъ — единъ медалионъ, украсенъ съ перли, който съдържаше коси въ видъ на арабески.“

И когато човѣка ме прекъсна, за да ме увѣри, че къщата е безопасна, че квартала е единъ отъ най-спокойнитѣ въ града, азъ отвърнахъ:

„Спѣхъ въ леглото си, когато дращенето на единъ предметъ върху мрамора на масата, ме пробуди: сякашъ диамантъ разрѣзваше стъкло. Азъ скочихъ изведнажъ и предъ менъ единъ човѣкъ избѣга, като затвори съ силенъ трѣсъкъ вратата следъ себе си.“

Пазачътъ ме изгледа вторачено.

„Последвайте ме“ заповѣда той „и се оплачете другаде.“

Но азъ отказахъ дори да изслушамъ неговото предложение. Настоявахъ на това, че моя приятелъ ще се върне — моя приятелъ бѣше само едно оправдание! — и че азъ не искамъ да оставя нито за мигъ въ този подозрителенъ домъ книгата и другитѣ спомени, които ни принадлежеха.

Въ очитѣ на пазача премина нова усмивка. Обзе ме изкушението да го ударя.

Изведнѣжъ, вратата се отвори и този, който бѣше източникъ на моето безпокойствие, този, когото търсихъ напразно, пламенно и лудешки изъ цѣлия градъ, влезе.

Азъ се хвърлихъ на шията му, безъ да го питамъ нито отъ къде иде, нито защо се бѣ забавилъ до този късенъ часъ. Бързо, съ една пълна яснота на мислитѣ, азъ го дръпнахъ на страна и го посветихъ въ приключението.

Пазачътъ ме остави да говоря. Той бѣше разбралъ.

И сега моя приятелъ и той се съгласиха сериозно — иначе и най-малкото загатване за лудостъта ми би развалило всичко — да се оплачемъ на следния день, за да ни се даде правосъдие и се открие виновника, като бждатъ основно претърсени кварталитѣ съ прокаженитѣ около пристанището и казармитѣ.

Но при зори, градътъ ми се стори тѣй тихъ, тѣй монашески, тѣй успокоителенъ, че азъ пожелахъ само да вкуся старинния чаръ на

неговитѣ образцови творби и скръбното величие на похабенитѣ му реликвии.

Издание:

Автор: Емилъ Верхарнъ

Заглавие: Разкази

Преводач: Светослав Минков

Издател: Филипъ Чипевъ

Град на издателя: София

Година на издаване: 1925

Тип: сборник разкази

Печатница: Печатница „Родопи“ — Тодор Клисаров, София, ул.
„Екз. Йосиф“

Излязла от печат: април 1925

Редактор: Светослав Минков; Владимир Полянов

Художник: Франс Мазрел

Художник на илюстрациите: Франс Мазрел

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/7029>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.